

economie van 0,7 procent viel in dat perspectief alleszins mee. Het CPB bleek nu eens te negatief.

De kredietcrisis bleek de grote misser voor het CPB. Het planbureau raamde in september 2008 nog een economische groei van 1,25% voor 2009. De krimp van 4 procent (voor revisie) betekende niet alleen een grote klap voor de economie, maar ook voor de reputatie van het CPB.

GROTE VOORSPELFOUTEN

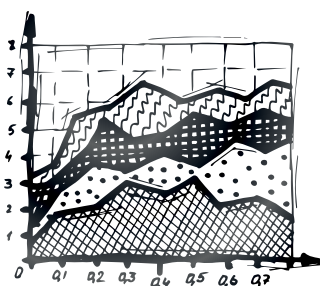
In een rapport geeft het rekeninstituut toe dat zij grote voorspelfouten heeft gemaakt. Zo hield het planbureau er rekening mee dat – in het geval een grote financiële instelling in de problemen kwam – de overheid te hulp zou schieten. Dat dit niet gebeurde bij de Amerikaanse zakenbank Lehman Brothers, betekende dat de ramingen de prullenbak in konden. De instortende wereldhandel resulteerde in een dreun voor de open Nederlandse economie.

Ook daarna duurde het nog een aantal maanden voordat het CPB de ernst van de economische situatie doorhad. Het identificeren van risico's, zoals het uitbarsten van de wereldwijde recessie en economische onevenwichtigheden, is volgens het CPB iets anders dan het maken van een precieze, kwantitatieve, centrale raming.

Risico's en onzekerheden proberen te vangen in wiskundige modellen karakteriseert de hedendaagse economische wetenschap. Toch draait het in de basis van deze wetenschap om menselijk handelen. Grondstoffen, arbeid en kapitaal worden bijvoorbeeld veelvuldig ingezet in de economie, maar zijn allemaal schaars.

Hoe je deze verdeelt en gebruikt voor producten en diensten om aan de menselijke vraag tegemoet te komen, is de truc. Ook als het gaat om voorspellingen over

RISICO'S EN ONZEKERHEDEN PROBEREN TE VANGEN IN WISKUNDIGE MODELLEN KARAKTERISEERT DE HEDENDAAGSE ECONOMISCHE WETENSCHAP

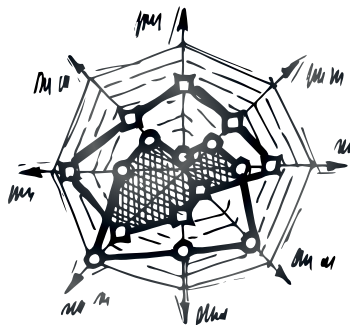
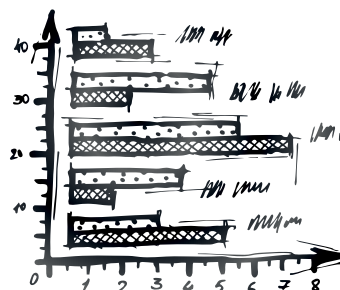
de publieke sector zijn de onzekerheden groot. Overheden moeten belasting heffen om bijvoorbeeld subsidies te kunnen verstrekken.

Maar komt deze belasting nu of in de toekomst? Wat is de impact daarvan op de economie? Wordt het geld wel effectief en efficiënt aangewend? Het zijn enkele vragen die in menig economisch en politiek debat aan de orde komen.

ACHTERAF

Misschien wel het moeilijkst voorspelbaar zijn irrationele reacties van mensen onder invloed van bijvoorbeeld angst en hebzucht. Denk bijvoorbeeld aan de recentste crisisjaren, waarin aandelen in de uitverkoop gingen. Achteraf bleek dat een mooi instapmoment.

Ondanks bovenstaande kanttekeningen is het redelijk optimistische toekomstbeeld van het CPB een opsteker, zeker omdat dit scenario in grote lijnen wordt bekrachtigd door twee andere gerenommeerde instituten. Ook De Nederlandsche Bank (DNB) en het Internationaal Monetair Fonds (IMF) zien de Nederlandse economie komende jaar

groeien, zij het iets minder snel dan de economen van het planbureau. DNB en IMF voorspellen dit jaar 1,2 procent groei en volgend jaar 1,5 procent.

DNB benadrukt ook de kwaliteit van het herstel, dat gedreven wordt door aantrekkende binnenlandse bestedingen en daarom een bredere en stevigere basis heeft. Ter vergelijking, de groei in het afgelopen jaar werd volledig gedreven door de buitenlandse afzet. Verder herstel helpt tevens de staatsfinanciën. Ook de situatie op Nederlandse arbeidsmarkt verbetert, al hoeft dat niet direct tot uitdrukking te komen in een verdere daling van de werkloosheid, doordat meer personen zich op de arbeidsmarkt aanbieden.

DNB EN IMF VOORSPELLEN DIT JAAR 1,2 PROCENT GROEI EN VOLGEND JAAR 1,5 PROCENT

Het IMF put hoop uit toenemende exporten, het consumentenvertrouwen en de stabiliserende huizenprijzen. Maar de economische denktank deelt niet het optimisme als het gaat om de consumptie. Zwakke inkomens en afbouwen van schulden zetten daar volgens het IMF een rem op.

Er zijn nog meer zaken om rekening mee te houden voor de ontwikkeling van de Nederlandse economie. Denk bijvoorbeeld aan de gedaalde energiekosten, de lage inflatie, de goedkopere euro en de lage rente. Veranderingen daarin hebben economische gevolgen. Datzelfde geldt voor (geo)politieke spanningen, afnemende internationale begrotingstekorten en verkiezingen in verschillende eurolanden.

LANGERE TERMIJN

Het IMF, zelden een lachebek in zijn voorspellingen, combineert zijn redelijk positieve groei prognoses met zorgen voor de toekomst. Het instituut waarschuwt Nederland opnieuw voor de schuldpositie van Nederlandse huishoudens op langere termijn. Of het nu gaat om hypotheeklen die onder water staan of om pensioenbijdragen voor jongeren, hier zitten kansen om schulden terug te brengen. Dat is voor de organisatie uit Washington de sleutel tot een robuust herstel.

Het IMF, DNB en het CPB noemen in hun ramingen ontwikkelingen voor het fundament onder de Nederlandse economie. Sinds de kredietcrisis zijn herstelwerkzaamheden nog gaande. Op de arbeidsmarkt (werkloosheid), de productie in het bedrijfsleven en bij de overheid (staatsfinanciën) zijn nog voldoende slagen te maken. Wanneer deze verder verbeteren, bloeit niet alleen de huidige economische activiteit verder op, ook het groeipotentieel. Dat is echter nog geen garantie dat ramingen minder wispelturig worden.